

Отже, кольори у фразеологізмах української мови виконують важливу символічну та образну функцію. Вони допомагають передати оцінку певних явищ, відобразити емоції та ставлення людей до навколишнього світу. На мою думку, саме завдяки таким виразам мова стає більш яскравою і живою, адже у фразеологізмах зберігається багатовіковий досвід та культурна пам'ять народу.

Література

1. Національно-культурний контекст символіки кольорів в українських фразеологізмах. Назаренко О.В. URL: https://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v46/part_2/12.pdf (дата звернення: 25.03.2026).
2. Образна природа семантики кольороназв в українських фразеологізмах. Кучерук.О. URL: https://eprints.zu.edu.ua/22517/1/Оксана_КУЧЕРУК_Образна_природа.PDF (дата звернення: 25.03.2026).

Кравченко Тетяна – канд. філол. наук, доцент кафедри українознавства та суспільних наук, Миколаївський національний аграрний університет

Федчерова Єлізавета – здобувачка вищої освіти облікового-фінансового факультету, спеціальність D1 Облік оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФЕМІНІТИВІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Розкрито поняття терміну «фемінітив», охарактеризовано вплив історичних процесів та подій на території України на поширення фемінітивів у суспільстві, досліджено їхнє сучасне використання в усному мовленні та на письмі.

Наявність фемінітивів в українській умові та їхнє використання в суспільстві є надзвичайно важливою умовою для створення гендерної рівності. Вони забезпечують уникнення дискримінації жінок в мовному середовищі.

Фемінітиви – це морфологічні одиниці, які позначають граматичний жіночий рід і виступають як альтернативи або пари до відповідних форм чоловічого роду. Іншими словами, це група слів, яка існує для виокремлення та позначення жінок за певними ознаками: їх роль у сім'ї, національність, сфера діяльності та професія і посада [3, 5].

Вперше фемінітиви з'явилися починаючи з XI століття, в таких історичних працях, як «Руська правда», «Слово о полку Ігоревім», «Повість минулих літ». У зазначених творах було використано такі слова на позначення осіб жіночого роду, як-от: «*госпожа, кормилиця, мати, ключниця, заступниця*». Історичні процеси мають визначальний вплив на формування мови, тому надалі розвиток фемінітивів стає залежним від різноманітних подій, що відбувалися на території України. У період існування Галицько-Волинської держави, Великого князівства Литовського та Речі Посполитої фемінітиви розповсюджуються серед населення завдяки релігійним текстам. Сфера духовенства на той час була цікавішою для людей, аніж звичайне життя простолюдин. Пізніше, завдяки литовському статуту, виникли такі фемінітиви, як «отчичка та землянка», це було пов'язано з визнанням рівноправності жінок і чоловіків на офіційному рівні [2].

Залежно від значення фемінітивів їх можна об'єднати в наступні категорії: за професійною діяльністю, соціальним статутом, вчинками та поведінкою, національною приналежністю, сімейним станом, особистісними якостями, спорідненістю та свояцтвом, релігією. Найстарішими є найменування жінок за сімейними стосунками, пізніше починають з'являтися й інші [1].

Під час характеристики періоду ХХ століття, варто зазначити, що в той час значного поширення набули фемінітиви, які вирізняли жінок за професійною діяльністю. Наприклад, «*аптекарка, артистка, протекторка, професорка*». Така тенденція була пов'язана з більшою залученістю жінок до різноманітних сфер діяльності. Однак, настає наступний негативний «більшовицький» період: фемінітиви зникають з використання та починається масова політика русифікації [2].

Офіційно правила утворення фемінітивів було затверджено Кабінетом Міністрів України 22 травня 2019 року в сучасному українському правописі. Всього виділяють 13 суфіксів для формування фемінітивів, однак найпоширенішими з них є лише чотири: **-к-**, **-иц-(я)**, **-ин-(я)**, **-ес-**. Тобто від іменників, які позначають осіб чоловічої статі, утворюють іменники жіночого роду, наприклад із суфіксом **-к-**: *депутатка, лідерка, редакторка, студентка, доцентка*; **-иц-**: *керівниця, рятувальниця, учениця, порадиця, набірниця*; **-ин-**: *плавчиня, фахівчиня, майстриня, філологиня, продавчиня*; **-ес-**: *поетеса, баронеса, фотографеса*.

На жаль, в чинному законодавстві України відсутні рекомендації щодо врегулювання вживання фемінітивів. Досі в офіційно-діловому стилі перевагу надають іменникам чоловічого роду на позначення посад і професій, як-от: *директор, ректор, міністр*. Фемінітиви доцільно використовувати в усному мовленні, а також в художньому і публіцистичному стилях [4].

Отже, історія становлення фемінітивів бере свій початок з давнини, проте найбільшого поширення набуває нині. Використання фемінітивів – це передусім про повагу до осіб жіночої статі і їхні ролі в суспільстві, це про давні традиції та виокремлення української мовно-культурної традиції. Вони є

запорукою гендерної рівності в суспільстві й важливим елементом нашої мови.

Література

1. Брус М. П. Фемінитиви в українській мові: генеза, еволюція, функціонування: монографія. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. 440 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/pv/2237.pdf> (дата звернення: 23.03.2026)
2. Гмиря Л.В., Мунтян О.О. Еволюція вживання фемінитивів в українській мові. Вісник науки та освіти (Серія "Філологія", Серія "Педагогіка", Серія "Соціологія", Серія "Культура і мистецтво", Серія "Історія та археологія"). 2023. № 8 (14). С. 40-53.
3. День вчителя і вчительки: Коли ми полюбимо фемінитиви в українській мові? URL: <https://osvitoria.media/experience/den-vchytelya-i-vchytelky-koly-my-polyubymo-feminityvu-v-ukrayinskij-movi/> (дата звернення: 23.03.2026)
4. Лозова М.С. Фемінитиви у новій версії українського правопису. URL: <https://kppk.com.ua/pedrada/Lozova.pdf> (дата звернення: 23.03.2026)
5. Утворення та вживання фемінитивів в українській мові. URL: <https://trend-ua.club/utvorennya-ta-vzhyvannya-feminityviv-v-ukrainskij-movi.html> (дата звернення: 23.03.2026)

Матвієнко Людмила – кандидат історичних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Любчич Дар'я – здобувачка вищої освіти спеціальності В2 Дизайн, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

ЗНАЧИМІСТЬ СУРЖИКУ У ФОРМУВАННІ МОВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

У статті аналізується використання суржику як складника сучасного комунікативного досвіду українців. Досліджуються історико-географічні причини поширення змішаного мовлення на Сході та Півдні України та його трансформацію в інструмент патріотичного опору під час війни.

У сучасних умовах розвитку українського суспільства питання мови набуває особливої актуальності. Повномасштабна війна, що розпочалася у 2022 році, значно вплинула на мовну ситуацію в Україні, спричинивши активний перехід значної частини населення на українську мову. Для багатьох українська мова стала не просто засобом спілкування, а важливим проявом національної позиції та самоідентифікації. Водночас у мовленнєвій практиці українців, особливо молоді, залишається поширеним явище суржику –